

DEBRECZENI SZEMLE

IRODALMI, SZINHÁZI, ZENEI ÉS KÉPZŐMŰVÉSZETI HETILAP.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre	12 koronn.
Fél évre	6 "
Negyed évre	3 "
Vidéki előfizetők bélyegköltsége egész évre 2 K.	

Felölös szerkesztő és lap tulajdonos:

SZATHMÁRY ZOLTÁN.

Szerkesztőség és kiadóhivatal Piac-u. 71. szám.
(Schwartz-ház) II. emelet, feljárati I. fölépcsőn.

Hirdetések feladhatók a városi nyomdában Dózsa
György lap-mettentur kezelihez is.

A siró-rívó város.

Debreczen okt. 20.

— „A jelen viszonyok stb.”... — no, jó, de hiszen tudjuk, kérem, hogy másutt sincs máskép: sőt: ugyanigy van mindenütt. És mégis: sehol sem ilyen tület bántó ez a pénztelenségen való siránkozás, mint itt, Debreczenben. Itt mindenki pesszimista. Gyáva és pesszimista. Ezt eddig úgy mondták: maradi, konzervatív, sovíniszta. De ezek ócska frázisok, maguk is elkoptak bizonyosságul annak, hogy semmi sem maradi, senki sem konzervatív...

— (?!)

— Ugy van, kérem: ez a város hallatlanul gyáva és pesszimista. Ez a város imádja a haladást, a modernizmust, de... de *fél tőle*, lelkesedik mindenért, ami szép, új, praktikus, de... de *nem bizik előre* semmiben, senkiben. Ugy áll itt szemben egymással ez a nagy paraszt város, meg haladás, mint az együgyű udvarló, meg a kárhuzatosán hódító szüzlány. Kívánja, vágyódik érte, ugy szeretné, hogy... hogy, — de nem mer, de fél, de nem bizik: a házárdirozást, a vá-banque játékot pedig urak részére találták ki, ez a város meg — hiába — paraszt...

— (?!)

— ...De ugy van, kérem: paraszt, csak *kivánni* tud s nem reszkírozni. *Áldozni*... azt igen. Áldozni! A híres „áldozatkész város!” Csakhogy az a különbség áldozni, meg reszkírozni között, ami a különbség Szentessy János, meg Krausz Simi között. Aki áldoz, az csak cserél, aki reszkíroz, az csak remél. Ez a város csak áldozni tanult. Ha sok volt a *gyerek*, áldozott *iskolára*, ha sok volt a *tehén*: *legelőre*. Ezek biztos befektetések voltak: de a villamost nem váltotta meg, a csatornázással, vízvezetékkel nem sietett: hátha nem ülnek majd a villamosra, hátha nem kell majd a vízvezeték, hátha elromlik a csatorna, hátha... hátha idő előtt vége lesz a világnak... És hátha nem lesz víz?! — kétkednek még ma is.

— (?!)

— Így van, kérem. A vásár alatt hallottam, amint egy falusi, csizmás paraszt a Bika előtt azt mondta a komájának:

— Nézzen csak kend hátra: még innen is milyen gyönyörű az a remek ház.

És bámulták a Nagy takarékpályát. De a háziurak között sok még a csizmátlan atyafi, aki fél építeni: hátha, hátha, hátha... Inkább egyedül terpeszkedik lapos házával a drága telken. És így mesélhetnének mindenről egy álló hétig. Itt mindent megöl a félelem, a hitetlen bizalmatlanság, a pesszimizmus.

— (?!)

— No, igen, kérem, a pénzügyviszonyok miatt sir a város. De, hogy sir! Nem lehet a sirás-rívó sa elől

menekülni. Azt kértem barátomat a kereskedőt: Hogy van, kedves uram? Azt mondja: csak így szegényen, pénz nélkül kinlódunk... — Azt kértem barátomat, a bankfiut: Hogy vagy fiú? Azt mondja: Rottyul: nincs dohány, le van törve mindenki, nem lehet öt kroncsit szerezni... Azt kértem barátomat a tudomisémit: Hogy vagy? Azt mondja: Ugyan kérlek: ilyen viszonyok között... Sétálok az esteli korzón. Három ember áll egy csamóban. Elmegyek mellettük s hallom a rettenetes sztereotip refrént: Kérem, ilyen viszonyok között...

— (?!)

— No, igen, kérem, rosszak, rettentő rosszak a viszonyok: de ez így van másutt is, mindenütt e hazában s *én beutaztam most fél Magyarországot, de, esküszöm, sehol ilyen hangos, gyámoltalan siránkozást nem hallottam*. És tudja-e, kérem, miért sirnak itt hangosabban az emberek, mint másutt? — mert itt hazudnak. Sirnak és hazudnak. Aki igazán sir, az csak sir, hát rendben van: sir... De aki teszi magát: az bög, az ordít, az visít. Azt hiszi, másképen nem hiszik el, hogy csakugyan sir s azt hiszi, hogy így csakugyan elhiszik, hogy sir. Ez régi dolog.

— (?!)

— De kérem, hát persze, hogy hazudnak. Mindenki jajgat, hogy „ilyen viszonyok...” Nos, hát látta-e ön már, hogy este kilenc és tíz között *egyellen asztal is üres a Hungáriában*? No, lássa, hogy neni Önnek ezt tudnia kell, mert ön is sir és ön is ott van naponta kétszer. És tudja ön, hogy mi az, mikor az ember nyolc karjéart ad egy egyiptami cigarettáért? Kérdezze meg a trafikos gyereket, hogy kevesebb egyiptamit árul-e, mióta forrong a Balkán... És csak a minap láttam egy asztaltársaságot: három bankfiu, egy színész, meg egy jogászygyerek — hazulról csupa szegény ördög, — francia pezsgőt ittak és háromhatos borralalót osztogattak. És látta volna, hogy egy icinyke-picinyke újdonsült kereskedőcske milyen diszkréten adta át a tizkoronást a női zenekar primásának. Szinte lopva adta a kezébe. Erre megjegyezte egy barátom, hogy „ilyen viszonyok között” csakis *lopva* adhat egy ilyen kis boltos tiz koronát egy nótáért...

— (?!)

— De bocsánatot kérek, ez a publikum: ez a kávéházazó középosztály, ez az irányadó az „ilyen viszonyok” megítélésében. Ezeknek a sirása tölti meg a várost, ezek jajonganak muzsika pezsgő mellett, nyolc krajcáros cigarettával az agyaruk között. Az urak, azok urak a pokolban is, tehát az „ilyen viszonyok” között is. A szegény emberek? Az alsó osztály? A személyvonat harmadosztály? Azok meg azért nem irányadók, mert sirva születnek, már az anyjuk sir, mikor a világra hozza őket és ezek átsirják az egész életüket és sirva rognak a sirjukba. De ezeknek a siró-rívó hangját már ugy megszokta a fülünk, hogy szinte nem is hallja. De

ezek legalább őszintén és megszokásból sirnak. Hanem a többi, a város, az urak ellenkara... az csak tettetés, hazugság, talán azért, hogy ki ne hallatszék az igazán sirók sirása...

Zoltán István.

LOPOTT FÉNYEK.

A Debreczeni Szemle számára írta JUHÁSZ GYULA.

*Lopott fények, : én töletek tanultam
Szeretni a nagy, örök fényeket,
Hazug napok ragyogták be az utam,
De mégis fénytől voltam részeg és
Beteg!*

*Lopott fény, áldott légy, ó szerelem,
Mely egy hazug nő szőke haján égett,
Mely sok sirást és dalt hozott nekem
A tragédiát, melyen kacag, aki
Nem ért meg.*

*Lopott fény, áldott légy, dicsőség,
Mely ifjúságom távol tavaszán
Csillogtál néha, mint hideg meddőség :
Hazug fény, elvesztél és itt maradt
A magány.*

*Lopott fények, ő mégis áldva áldom
A színpadi lámpák tört sugarát
És melegszenek sok izzó, régi lázon...
Ó Anna, ó hír én két csalfa párom,
Hadd gondolok mégis dalolva és
Sirva rád!*

Leányok.

A Debreczeni Szemle számára írta. ZOLTÁN V.-né.

— Anna, Anna, kérem, édes Annuskám, gyujtsa meg a gyertyát, jaj, nem bírok aludni... Ébredjen, kérem és csináljon világosságot. Én úgy félek! A nyertya maga mellett van az éjjeli szekrényen. Anna, kérem, — jaj!

Könyörög a leány s az éjszaka csöndjében, mint kísértethang, olyan a nyöszörgése.

Fölbred társnője, aki a csöppnyi szobáskának tulsó oldalán fekszik, meggyújtja a gyertyát s türelmetlenül zsörtölődik.

— Miért nem alszik? Mit idegeskedik? Belepusztulunk az álmatlan éjszakákba mind a ketten. Mit akar tulajdonképpen?

— Átmenni magához. Ez a bőrdíván félelmesen hideg. Fázom és félek. Viszem a paplanomat s átmelegyek magához. Csak egy kicsikét maradjon ébren velem, mert így egyedül irtózatosan félek.

— Dehát mitől? Akarjon aludni. Az erős akarat csodákat művel. Ugy mondják.

— Nem hiszek én semmiben. Csoda? — — Az utolsó az én boldogságom volt. Volt — nincs. ... Odamehetek?

— Jöjjön, de ígérje meg, hogy nem beszél sokat. Álmos vagyok.

— Anna, érzi, milyen hidegek a kezeim? És az arcom érintse csak, mily tüzes. Anna, én úgy szeretnék meghalni és nem merek.

— Ne beszéljen bolondokat.

— Anna, ez igaz. Nem merek, pedig akarok

erős akarattal. Vágyakozva nézek minden száguldó villamos elé — és várom: bár lökne valaki eléje. Hiszi, hogy áldanám azt a jöttendő kezét? Magamtól nincs bátorságom hozzá. Végigjárom a hidakat — hiába. Az egyiknél templom áll. A másikonál sziget. Mindenik szent hely. Láttam szigetet ma délután?... Az utolsó napra ottan — emlékszik-e? Anna, ne aludjék, kérem! Emlékezzék az utolsó napra a szigeten. Milyen szép volt! Anna, én nem bírom tovább, én meghalok!

— Hiszen az előbb azt mondta, nem mer meghalni. Mit beszél bolondságokat! Mit törődik a multtal, melynek egyetlen percét sem hozhatja vissza, bármennyit jajgasson is. Miért nem gondolt jövőjére. Maga még nagyon boldog lehet. Férjhez megy...

— Anna, ne legyen szívtelen. Nézze, hogy reszketek. Fázom még a gondolatától is. Az esküvőm, — de kivel? A keze kérges, — érezte-e? Hiszen maga tudja, mint szerettem amannak a fehér, puha kezét? Ne beszéljen vőlegényemről. Nem megyek hozzá. Irtózom tőle is, családjától is. Láttam azt az örült leányt a konyhában? A nővére...

— Azt mondják: szelid, nem bánt senkit.

— Elég, ha engem bánt még a létezése is. Magamat látom benne úgy tiz-husz év múlva. Hallotta, hogyan dudolt? Folytonosan egyetlen régi dalt. Vajjon, mit fogok én dudolni? Mit mesélek én akkor?... Akkor?!

— Aludjék már, kérem. Mit izgatja magát ilyenekkel? Az a szerencsétlen már gyermekkorától ilyen. Maga ép, egészséges.

— Hallotta énekelni? Így kezdi mindig — hallotta?

— Csendesedjék már el, az ég szerelmére kérem. Bejön a háziasszony, patáliát csap és fölmond. S ugyan hol fogunk mi megint ilyen olcsó és tiszta lakást kapni. Gondolja meg, ha a negyedik emeleten lakunk is; de az utcára! A háziasszony...

— Nincsen itthon senki. Maga ép úgy tudja, mint én, hogy szomszédaink mind mulatni mentek. Mulatni — mikor én úgy szenvedek!

— Ne legyen dőre s ne zokogjon oly kétségbeesetten. Mi köze az embereknek a maga szenvedéséhez. Nem bolond a világ, hogy magával törődjék.

— Hát maga bolond? Ugy-e, hogy simogat, takargat, pedig miattam nem tud aludni. Miért törődik velem, mikor maga nekem senki és semmim, mint ahogyan nincsen is nekem már senkim ezen a világon!

— Ne sirjon. Nem bírom hallgatni jajgatását. Ne tördelje kezeit. Iszonyu így látni magát. Jusson eszébe a vőlegénye, a jó, a derék. Lám ő elveszi magát, pedig nem visz hozományul mást neki, mint a bánatot, mely oly csunyan kiült lencses kis arcára. No lám, megint a régi, a szép, mikor így mosolyog. Milyen szép is volt maga!

Elhallgat mind a kettő. A szomszéd szobák egyikében éjfél üt az óra. Anna felül az ágyban s szeliden, gyöngéden visszafekteti társát. Betakar-gatja gondosan s a gyertyáért nyul, hogy eloltsa. Ujra szól a szőke:

— Kérem, édes Anna, ne haragudjék, ha kérem. Hagyja égve a gyertyát. Jobb így. Emlékszik mindenre a Margit-szigeten? A romok mellett állottunk. Nagyon szépen beszélt, emlékszik-e? Azt mondta: pusztuljon el ő is, így elégtelenedve, mint e kövek, ha valaha megcsal engemet. Es elhagyott mégis...

az a Graecia. A földrajz akkor se volt érettségi tárgy, ma se az. A magyar akkor is az ujságból tanulta a földrajzot, akárcsak ma.

No igen, ki az ördög tudott bizonyosat például Szamosz szigetéről ezelőtt egy héttel? A kis gimnázista igen, mert az most tanulja, de a nagy deák már ugy elfelejtette az egész Balkánt, akár az anyaszentegyház öt parancsolatát. Az apákról nem is beszélek. Azoktól igazán nem lehet rossz néven venni, hogy nem a Balbi-Cirbusz Egyetemes Földrajzát teszik éjszakára a vánkosuk alá, hogy szebbe- ket álmodjanak.

Csodálatosan ostoba dolog még ebben az országban is, hogy a gimnáziumban két esztendő alatt intézik el a világ leiró földrajzát, holott nyolc éven keresztül tömködik a gyerek fejét mindenféle bolondériával. A világismerettel csak a másodikban, meg a harmadikban tömködik. Attól fogva a magyar gyerek még ember korában se találkozik többet földrajzzal, ha csak így háborus időben az ujságok meg nem szánják. A hetedikben van ugyan — vagy tán már az sincs — valami ostoba német találmány, amit politikai földrajznak hívnak, de attól senki meg nem okosodik. Azt meg lehet belőle tanulni, hogy hány liba van Németországban és hány pud teát isznak meg a muszkák, de még e tekintetben is hiányos, mert például az nincs benne, hogy hány számár van a magyar szent korona országainak területén. Nem ér az semmit, ha szegény istenadta gverek megtanulja, hogy a norvég storthingnak 114 tagja van s ezek közül 38-at a városok, 76-ot a vidék választ, — de abban nem bizonyos, hogy Norvégiának Bombay-e a fővárosa, vagy Dublin.

Ezért van aztán, hogy a magyar intelligencia a földrajzban még tájékozatlanabb, mint az ugynevezett s minálunk igen sokszor emlegetett általános műveltség más tartományaiban. S ezért merek én a kultuszminiszter ur fejében fogadni, hogy mikor az ujságok véres komolysággal jelentik, hogy Abó-ban megöltek egy Jack nevű angolt, Magyarországon nincsen száz ember, aki emlékezne rá, hogy hol találkozott ő ezzel a névvel. Amit különben egy-két eszesebb pesti kollegánk Abonyra változtatott, mert így mégis csak jobban sejt hozzá az ember.

A mi tanügyi vezérkarunk állandóan bujtatja az ördögöt a sajtóba s lehet, hogy ez attól gyarapszik olyan szépen, — de mellékesen a földrajznak is csinálhatna már egy kis helyet a középiskolában. Lesz ott hely, csak tessék kidobni a latin nyelvet. S azt se bánom, ha a stilsztikát is utána hajítják azzal a buffoni szentenciával egyetemben, hogy: amilyen a stílus, olyan az ember.

Nem hiszem én azt, hogy olyan sok rossz ember volna a világon.

SZEMEK.

A Debreczeni Szemle számára írta FARAGÓ JÓZSEF:

Rám nézett két nagy csodaszem...
S valami mintha másképp volna
A szívem táján odalenn. —
Pedig nem rörtént semmi más,
Csak rám nézett két csodaszem.

Én istenem, te jó, te nagy!
Nem kérek én semmit se tőled.
Nekem, ó uram, mitse adj.
Csak enyém legyen az a két szem.
Én istenem, te jó, te nagy!

SAISON.

A férjhezmenés művészete.

Itt a szezon, amikor a mamák felébredve a nyári, fürdői csalódások lethargikus álmából, újból bizakodni kezdenek a jó reménységekben.

A színházban megkezdődnek a fiatal párok megismerkedése, hogy folytatódjék a hangversenyeken, amelyekre a zenetársaságok nagyban készülnek, a bálakon, kabarés táncmultságokon, melyeknek rendezése miatt már álmatlan éjszakákat virrasztanak végig Fráter Erzsébet, dr. Irinyiné, a nagyon szellemes Berger Mórincé és a többiek, akik mint a jótékonyságok védangyalai anyakönyveztetnek el a szezon téli regisztereiben.

Nagy gond férjhez adni a leányt. A szülők ezt jól tudják és azért ugyancsak megfontolják, hogy kinek adják oda féltve őrzött kincsüket. Ha egy tisztességes és komoly szándéku fiatal ember megjelenik a családnál, azonnal megindul a nyomozás. A gondos szülők utána járnak, hogy a vőlegényjelölt élete nyitott könyv legyen előttük. De éppen ez az, amit nagyon sokan nem tartanak helyesnek. A Debreczeni Szemle egy pár okos uriasszonyt megkérdezett erre nézvést. Ime az egyik mama, aki 3 leányát adta férjhez, így nyilatkozott:

— Az én véleményem szerint nem a leányok kíváncsiak jövőbelijük előéletére, hanem a szülők. Ők szeretnék, ha a vőuram minden tekintetben kifogástalan, makulátlan lovag lenne. Mindenféle titkos és rejtelmes uton kutatják tehát a férj-jelölt előéletét. Persze, felvilágosítást, adatot kapnak eleget. Ha már most a felvilágosítás hazug, akkor a fiatal ember csupa erény, csupa jó tulajdonság; ha pedig igaz, akkor olyan fekete lelkű, mint maga Lucifer. Minek tehát a kutatás, ha a beszerzett adatok hazudnak, ha jót mondanak és ha igazat mondanak, akkor meg éppen nem válik a jelölt előnyére. Ez fából vas-karika. Ha a sok szóbeszéd nem nagyon kellemetlen dolgokról suttog, akkor fölösleges a kutatás. Elvégre az a papa dobjon először követ a jövőbeli vőre, akiről — amikor vőlegény volt — nem beszéltek, hogy lump, csapodár és adósságcsináló. Nem kell tehát nagyon firtatni a fiatal emberek előéletét.

Egy több leányos anya a következőket mondja:

— A legtöbb szülő ott hibázza el a dolgot, hogy gazdagabbnak, előkelőbbnek akar látszani, mint amilyen. Ha meghívják a vőlegényjelöltet, a mama flancol, a papa nagyzol, a kisasszony is ugyancsak rázza a — selyemrongyot. A vőlegényjelölt, mialatt nyeldesi a pompásabbnál pompásabb falatokat, magában azt számíthatja, hogy az ily életmódhoz szoktatott leány majd hogy osztja be az ő jövedelmét. A számításnak az a vége, hogy a férj-jelölt megugrik, mert fél attól, hogy jövőbelijének igényeit majd nem tudja kielégíteni.

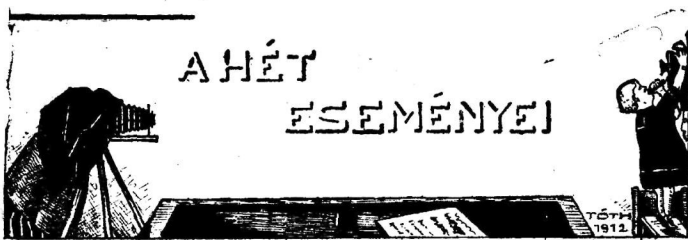
Én ellenkezőleg csináltam a dolgot. A „Hamupipőke-rendszert“ alkalmaztam, ha egy tisztességes szándéku fiatal ur megjelent a láthatáron. Én mindig a leányaim barátnéinak az izlését, előkelő hajlamait, drága ruháit dicsértem. Sokat hangoztattam, hogy az én leányom — már t. i. az, aki éppen soros volt a férjhezmenésben — fősvény, zsugori, magára keveset ad, képes a gazdag barátnőitől kapott keztyüket tisztítani és azokat hordani, sőt megteszi, hogy előkelő hölgyek ruháit megszerzi és azokat átalakítja magának stb. Ez a módszer eddig kétízben

bevált és erősen hiszem, hogy harmadszor sem fog cserben hagyni.

A harmadik így nyilatkozott :

— Nekem van egy csalhatatlan módszerem arra, mint kell a leányokat férjhez adni. Még két évvel ezelőtt a világ minden kincséért sem árultam volna el, de most már egy leányom sem esedékes, valamennyit elláttam, férjhez adtam : az én tapasztalataim kincsesházából mért ne merítsenek tehát oly anyák, kiknek még vannak otthon leányaik. Ki hallotta már hírét a barack-gombócnak ? Valószínűleg kevesen.

Én magam is egy olasz nőtől tanultam meg a készitési módját. Ennyit mondhatok hogy felséges eledel és mert drága — és nagyon sok időt igényel a készitése — vendéglőkben nem kaphatók. És ez nagyon fontos. Képzhetik, milyen véleménnyel van egy fiatal ember a leányomról, ha megtudja, hogy a felséges eledelt ő készitette és még több ily pompás, különleges ételt tud. Mert a leányom — ezt én mondom el nagy büszkén, de titokban a kiszemelt vőlegénynek — valósággal szenvedéllyel süt, főz. Ez hat, mert higyjék el, a szerelemhez és házassághoz vezető utak egyik legrövidebbje a gyomron át halad.

(—) A görög katolikus püspökség ügyében végre győzött a józan belátás illetékesek körében. Most már magyarmiskás őszinteséggel javasolta a szakbizottság, hogy tegyünk precíz ajánlatokat a püspökség elnyeréséért, mert, — amint ezt legelsők megírtuk — az új püspök személyes meggyőződése szerint kapta volna inkább Nyiregyháza, mint Hajdudorog. Csak azt nem értjük, hogy miért voltunk mink jobban informálva már hetekkel ezelőtt, mint az u. n. befolyásos urak. Hiszen mi nem rejtett titkokat tudtunk meg, hanem nagyon is nyilvánosan hangoztatott véleményeket. És miért kellett ilyen nagy fenekét keríteni a dolognak, mikor már régen a szög fejére üthettünk volna. Hát csak azért, mert Degenfeld uréknak úgy kellett, hogy ebből is felekezeti kérdést csináljanak, hogy vitatkozzunk, veszekedjünk s együk meg hiába a békát, mint az egyszeri nyakas parasztember.

*

(::---::) **Rostás István** igen okos ember, ezt régen tudtuk. Csak épen nem mindenkor cselekszik olyant, amit az ő zsenialitása diktál, hanem néha olyant is, amibe elfogultsága vezérli. Sokszor haszontalanságok miatt pepecsel, teszem azt, hogy még egy pótszéket be ne tegyenek a színházba, hogy a moziban ezt vagy azt ne játszá, meg, hogy hol sétáljon az ember vasárnap. Ilyen dolgok miatt fáj a feje. Amit most a piac drágaságának csökkentése ellen tesz, az már igazi nagy kvalitásu emberhez méltó. Ezért megérdemelné, hogy főkapitánynak nevezzék ki, ha még nem lenne az. Erre a célra 3000 koronát szavazott meg a tanács nagyon helyesen. Az se utolsó, jogos követelése, hogy rendőr-mérnököket adjanak melléje, hogy az építkezéseknél rend legyen. Ha a helybeli szocialisták ezért fáklászenét rendeznének a tiszte-

letére, még azt is megérdemelné. Csak azután ehhez a főkapitányhoz méltó legyen a magisztrátusa. Mi reméljük, hogy az is lesz.

*

(V) **A szivar.** Jelentik a lapok, hogy egy szerencsétlenül járt gőzhajó szerencsés megmenekültjei között volt egy fiatal ur, akinek, mikor a partra tették, az volt az első szava, hogy — szivart kért. És mikor az első szippantást tette, így szólt :

— Most már rendben van, mert azalatt a másfél nap alatt, amit a hajóroncon élet és halál között lebegve töltöttem, semmi se bántott úgy, mint az, hogy nem volt szivarom.

Szó sincs róla : ez a nyilatkozat valóban igen snájdígul hangzik és valószínűleg lesznek igen komoly és tudós fiziológusok meg psychologusok, akik gyönyörű és meglepő igazságokat fognak levezetni belőle az élet legvalóságosabb szükségleteiről. Be fogják bizonyítani vele, hogy az embernek nem a legegyszerűbb szükséglete a legnélkülözhetetlenebb, hanem az, amihez a legjobban — hozzászólt. Ez a tan nem új, de úgy véljük, a szivaros ifju esete nem valami elsőrangú argumentuma. Nem való ugyanis elfelejteni, hogy ezt a nevezetes nyilatkozatot a dohányos férfiú már — a szárazföldön tette, amikor a becses életét már biztosságban tudhatta. Egészen más lett volna a helyzet, ha a partról tették volna föl neki, mikor még a hajóroncon volt, ezt a kérdést, mit kíván : egy mentőcsónakot-e, vagy egy skatulya legfinomabb havanna-szivart ? Azt hisszük, a derék ifju a mentőcsónak mellett szavazott volna, sőt hajlandó lett volna, ha ezt a föltételt tűzik ki neki, minden főes pótesküti letenni rá, hogy örökre lemond a szivarozásról, csak huzzák ki a hideg, sós vízből. De még ennek az ellenkezője se lenne hiteles bizonyíték. Van egy tulajdonság, amely az embert elkíséri még a vesztőhelyre is. Meg vagyon irva, hogy mikor Robespierret a vesztőhelyre vitték, a forradalomnak ez a véres szörnyetege sirt, rugkapálódzott és ájuldozott. A pribékek alig bírtak vele, míg a hóhérnak egy kitűnő pszichologiai ötlete nem támadt. Halkan így szólt az elitélthez :

— Robespierre mester, gondolja meg, hogy e pillanatban önön függ a történelem tekintete.

— És Robespierre erre a szóra — megigazította a ruháját, fakó ajkára mosolyt erőltetett és maga hajtotta fejét a tőkére. Ez a pöz hatalma és ha ez a hatalom tud érvényesülni, mikor a hóhérbárd alá viszik az embert, hogyne tudna, mikor a vízből kikimentik

*

(X) **Concours Hippique.** Báró Berg őrnagy és báró Baich hadnagy, valamint Nedetzky százados, az egész ország sportelőkelőségeinek példát nyújtanak a debreczeni lovasjátékok rendezésével. Ime Debreczen megelőzve a Debreczeni Lovaregylettel és az Urkocsis Egylettel sok más sporttársulatot, olyan előkelő látványosságot produkálnak a Domahidy főispán és Kovács polgármester elnökök égisze alatt működő rendezőséggel, hogy Debreczen hirneve igazán gyarapodik. Közel 100 résztvevő jelentette be a debreczeni lovasjátékokon való részvételt. Nemcsak születési arisztokratáink, hanem a külföld főurai, asszonyai is s még a drezdai udvar is képviselteti magát a versenyeken. A programm most bállal és bankettel is bővült. Érdekes, hogy a debreczeniek hő vágya is teljesülni fog s lesz *katonazenéje* is néhány napig a városnak, kizárólag a lovasjátékokat rendező egyletek jóvoltából. A díjak valóságos

kis értékes muzeumot képviselnek s köztük lesz a Ferencz József kir. herczeg prezumitiv trónörökös ajándéka is. A folyó hó 25. és 26-án tartandó lovasjátékok első napján 25-én este fényes bált ad a rendezőség az Arany-Bika-szálló összes termeiben. A bálon a nagyváradi katonazenekar és a Magyariak szolgáltatják a zenét. A versenyeken résztvevő s azok iránt érdeklődő közönséget ezuton hívja meg a rendezőség, mivel külön meghívók nem lesznek kibocsátva. Vacsora éjjelkor étrend szerint az éttermekben. A belépőjegyül is szolgáló vacsora jegyek ára 5 korona s ezek a rendezőség tagjainál már most megválthatók, valamint előjegyezhetők a bálteremben levő páholyok, amelyek díjtalanul állnak rendelkezésre. Szuchán Rezső az Úránus mozgószínház népszerű igazgatója felvételeket eszközöltet egy francia céggel a lóversenyekről s így a lovasjátékokon megjelenő közönség viszont is láthatja önmagát a képeken.

*

A legnagyobb hideget, amellyel a földön valaha kísérleteztek, Olszevszki, a krakói egyetem tanára, állította elő nemrég. Olszevszki évek óta foglalkozik a gázok folyósításának kérdésével és ezen a téren már nem egy jelentős sikere volt. Csak a héliummal, ezzel az igen ritka gázzal, nem tudott eddig boldogulni. Legutóbbi kísérleteinél nem sikerült ugyan neki a héliumot folyósítani, de mint a krakói tudományos akadémián tartott fölolvasásában mondta, az eddigi legnagyobb rekordot érte el a hőmérséklet leszállítása tekintetében. Szilárd állapotú ozigén segítségével a héliumot — 250 fokra hűtötte és egyidejűleg száznyolcvan atmoszférányi nyomás alatt tartotta. A nyomást aztán hirtelen megsökkenettette, ami által a hőmérséklet még lejjebb, — 271.3 fokra szállt alá. Érdekes még a dologban az, hogy ez a temperatura már 1.7 fokkal nagyobb, mint az ugynevezett abszolút nullapont, amely elméletileg a legkisebb elképzelhető hőmérséklet, a légüres világtér temperaturája.

*

(+) **Olet.** Minálunk itt a vén Európában az a mondás járja, hogy: *non olet*. Nem szagos. Már tudnillik az arany, meg a bankó az, ami nem szagos. Nem érzik meg annak a módnak és annak az erkölcsnek az illata, amivel szerezték. A fő az, hogy legyen, akármiféle mesterséggel vagy mesterkedéssel jutott hozzá az, akinek a zsebében csörög vagy a tárcájában lapul. A fiatal és gazdag Amerikából most egy más felfogás, egy más erkölcs szava csap át hozzánk a tengeren. Ez azt mondja, hogy: *igenis, olet*. Az aranynak is van szaga és pedig olyan, hogy az embernek — be kell fognia miatta az orrát. Az történt, hogy J. V. Rockefeller, a világhírű milliárdos a minapában nem kevesebb mint százharminc millió koronát adott ajándékba kulturális, jótékony célra. Minálunk bizony nemcsak a kalapunkat, de a fejünket is lekapanánk egy ilyen cselekedet hallatára: az amerikaiak pedig — elfintoritják az orrukat. Nem, mintha százharminc millió korona ott se volna százharminc millió korona. De azért, mert ez a pénz — a Rockefeller pénze. Könyörtelenséggel, embereknek, körülményeknek a végletekig való kihasználásával és olyan manipulációkkal szerzett pénz, amelyek miatt ez a nábob majdnem kénytelen volt a palotájából elhurcolkodni a — börtönbe. Az amerikai lapok erkölcsi fölháborúsa tehát, mikor a köszönet egy szavára se hajlandó méltatni a Rockefeller cselekedetét, nem megmagyarázhatatlan. Csak — logikátlan, kései és téves irányú.

Ennek az erkölcsi érzésnek ugyanis nem itt kell megnyilvánulnia, hanem — előbb kellett volna. Nem az ellen kell tiltakoznia, hogy Rockefeller és társai milliókat adjanak nemes célra, hanem az ellen, hogy milliókat szerezhessenek nemtelen módon. Ez ellen kell fölzudulni és az erkölcsi erőket sorompóba állítani. Mert az arany az csakugyan nem szagos, csak Rockefeller ur szagos és azok, akik hozzá hasonló eszközökkel harácsolják. Ne a jótévésben üssenek a körmükre, hanem a gonosz üzelmekben.

— *Ha nő vagy férj* olcsón akar öltözködni: szöveteit Fischer Adolf és fia (Piac-u. 61.) cégénél szerezzé be.

— *Lóbl Gyula és Társa* látszerész és fényképészeti szaküzlete Piac-ú. 63. szám. Telefon szám 869.

Színházi hét.

Amilyen fagyos volt az érdeklődés az előbbi hét reportoirja iránt, épen úgy felforrott a kíváncsiság az elmúlt hét műsorának előleges bejelentése alkalmával.

Hogyne, mikor igazi művészi keretben, valódi művészi gyönyörűségeket kínált. A *Trenk báró*-ban Zilahyné S. Vilma új szerepet kreált, a Lengyel zsidóban pedig Zilahy Gyula nemes művészi feladatok megoldása iránti ambíciója jutott szóhoz, a szinigazgatás sok terhes gondjai mellett. Nem vagyunk hívei a tultengő színházkultusznak, jól tudjuk, hogy Debreczen közönségének nagy része előtt még mindig nem annyira a szó legteljesebb értelmében vett lelki-szükséglet képez a színház, mint inkább gondtalan, sokszor tartalmatlan szórakozást, divat- és megszokás kényszert, alkalmat a társadalmi érintkezésre, apró emberi indulatok: a hiúság stb. érvényesítésére.

De mikor a Zilahy párról van szó, akkor legőszintébb rajongásunk az igazi művészetek iránt, értékelése az ő nagy művészi kvalitásaiknak, nem engedi, hogy röviden végezzünk a krónikairással s a sablonos recenzió hangján felül kell, hogy emelkedjünk.

*

Csodálatos, hogy a művészetet, magáért a művészetért szeretők előtt művészi eseményszámba megy a Zilahy-pár minden fellépése. Hiába régi, avas a Lengyel zsidó, mint dráma, zsufolt nézőtér előtt folyt le a reprise, mert a címszerepben Zilahy Gyula lépett fel. És ebben a nagy érdeklődésben nem volt semmi része a hivatalos szinlapra, a távollevő Zilahy tudta nélkül, kinyomatott reklámnak. Azon a szinlapon elég volt a Zilahy Gyula garmonddal sedett neve. Mert Zilahy lehet akármilyen szinigazgató, mint művész, istenadta talentumának teljes birtokában, ma is olyan, amilyen zseniális alakítást ez az újabb, cudarságokban hizlalt magyar színészt az utóbbi évtizedekben igazán csak fehérhollóként produkál.

A legkönnyedebb szerepkör birtokosaként ünnepelte Zilahyt a legelső magyar drámai szinpad, a leg-erősebb árnyalatu drámai szerepben láttuk most ugyanót legelőször hosszú-hosszu idők, egy dicsőség-

teljes pályafutás háromévtizedes hatrákövénél. És éreztük, hogy itt a tragikus emóciók légkörében is ugyanaz a mester lesz ő, aki ott a szubtilis kedvesség és báj birodalmában volt. Abszolút tökéletes még nem volt, de imponáló művészi öntudata uralta az összest. Apró nüanszaiban, nagy konstrukciókban a született művész nagysága jellemezte azt az alakítást, melyért érdemes a régi darabot, minden művészi tartalmat megértő színházlátogatónak végig nézni.

*

Zilahyné S. Vilmának még csak jobban hátrányára van, hogy egyben színigazgató is. Ma az ország legelső énekes műintézetének lehetne diadalos énekesnöje, ha körülményei úgy akarnák.

A *Trenk báró* nem a modern színpadi zenealkotások receptje szerint készült daljáték. Igazi művész-munka, melyet csak a közönség értelmesebb része tud igazán értékelni. Hangulatokat, cselekményt aláfestő, gondosan, invenciózusan, nagy orchesterekre hangszerelt muzsika ez, telve művészi szépségekkel.

És Zilahyné itt, az igazi művészi feladatok megoldásánál az ő nagy művészi egyéniségével minden vonalon érvényesült. Hangja kristályos tisztasággal csengett, prózájának előkelő stílusa jóleső érzésekkel igazolta előttünk, hogy igenis ennek a stílusnak kell győzedelmeskedni a színeszetben, amely ne csak szórakozást nyújtson, hanem művészi, lelki gyönyörűségeket. És a tömeg kevésbé értelmesebb részét nevelni kell annak megértésére, később óhajtságára is.

*

Ott láttunk még egy művésznőt a színpadon: *Halassynét*. Őt és senki mását. Mintha friss levegő ömlött volna szét a nézőtéren, melyet valami kőbóri szél csapott volna felénk abból a régi szép időkből, mikor még nem azt tekintették a művészetek vég-céljának, amit Weid Oszkár olyan szépen persiflál.

Ez az asszony az ő szeriöz-komikumával nagyon jókor jött Debreczenbe. Finomságaival, mint valami csoda hajlós, acélpengével úgy csipkedte arcon azt a kaspedli-tónust, mely a debreczeni előadásokon, — különösen tavaly — s az idén a *Leányvásár* reprizén garázdálkodott.

*

A többi előadásokról nem sok jót mondhatunk. A *Charley néne* előadásának összeséből *Bérczi Ernő* vált ki. Kevés ilyen művészember van a mai vidéki ensemblék keretein belül. Ujabb sikerét örömmel jegyezzük fel.

Spectator.

Mindenféle zeneművek kaphatók Csáthy Ferencz, Debreczen legrégebb könyv-, papir- és zeneműkereskedésében, Egyház-tér.

Azoknak az embereknek, akiket nem állhatunk, igyekszünk meggyanusítani.

*

Sok ember élete fogytáig vár az alkalomra, hogy a maga módja szerint jó lehessen.

*

Arnyék a lángban. A láng magamagának nem olyan fényes, mint akinek világít: ép így a bölcs is

A jóbarátok hiányából irigységre vagy gögre lehet következtetni. Némely ember csak annak a szerencsés körülménynek köszönheti barátait, hogy nincs alkalmuk az irigységre.

Uj Ibsen-fordítás. A Magyar Könyvtár Ibsen-sorozata ismét gyarapodott egy nevezetes művel: a *Ha mi holtak felébredünk* című három felvonásos „drámai epizód”-dal. A darab egyike Ibsen karakterisztikus munkáinak, tele koncentrált élettartalommal és szimbolikus mélységgel. A fordító, *Görögné Beke Margit* nagy gonddal és megértéssel végezte munkáját, fordítása folyamatos, magyaros és mégis hiven tükrözi Ibsen stílusát. Az új Ibsen Lampel R. (Wodianer F. és fiai) cég kiadásában jelent meg, a vállalat egy kettős számát tölti be s ára 60 fillér.

Szini Gyula új novellái. Szini Gyulának nyolc új novellája jelent meg *Radó Antal* kitűnő vállalata, a Magyar Könyvtár legújabb sorozatában. Csupa filigrán finomságu, meleg történetek különös dolgokról és különös emberekről, biztos és nemes művészettel megírva. A füzetet a Lampel R. (Wodianer és fiai) cég adta ki; ára 30 fillér.

Anatole France a Magyar Könyvtárban. A nagy francia írónak egyik legpompásabb munkája, *Az ing* című kis regény jelent meg legújában *Radó Antal* kitűnő vállalatában, a Magyar Könyvtárban. A regény, melyet *Benedek Marcell* fordított magyarra, egy régi mesét dolgoz fel, de annyira megtölti léttel, filozófiai tartalommal, hogy a régi keret egészen újja válik s egyetemes emberi jelentőségűvé szélesedik ki. Ára: 60 fillér.

Panoptikum. A *Tábori Kornél* szerkesztésében megjelenő *Nagyharang* (Ujságírók Könyvtára) című vállalatnak most hagyta el a negyedik kötete a sajtót. Az új kötet címe *Panoptikum*, a szerzője pedig *Lakatos László*, akinek ez ezúttal az első könyve is. Komoly, a mindennapi formáktól és sablonoktól lényegesen elütő írói és ujságírói munkásságnak a terméke van ebben a könyvben. *Lakatos László* a *Panoptikum*ban a címhez képest mindent ad. Emberekről portrékat rajzol, utalásokat ad, társadalmi kérdéseket bemutat és megvitát, leír, elbeszél és gunyolódik, méltat vagy érzeleg, amint ezt ennek a kis könyvnek nagyon is sokféle témája éppen megkívánja. A könyv, amely speciálisan igazolja *Tábori Kornél* könyvtárának értékét és kívánatosságát, *Földes Imre* színes címlapjával mindössze egy koronáért kapható.

Vidám könyvtár. A modern magyar anekdotakincs tárából most új füzet jelent meg *Börzehumor* címmel; nyolevan ötletes, kacagtató apróság van benne, amelyeket *Bródy Miksa*, *Szomaházy István* és *Tábori Kornél* róttak sorba. És itt ne tessék csupa ócska, jórészt izetlen felekezeti viccekre gondolni, mert ez a könyvecske nivós és korfestő. Egy-egy füzet 40 fillérért kapható a könyvesboltokban, trafikokban és vasuti állomásokon.

*

Az e rovatban felsorolt művek kaphatók **Hegedűs és Sándor** könyvkiadóhivatalában, Kossuth-utca 11. szám.

Mások rosszindulatu beszéde rólunk gyakran tulajdonkép nem is nekünk szól, hanem olyan bosszúság nyilvánulása, amelynek egész más okai vannak.

●● MANDHEL LIPÓT ●●

Debreczen,
Piac-u. 40.

THE VERA

Debreczen,
Piac-u. 40.

Amerikai
cipők

egyedüli
raktára.

Interurban
telephon 352.

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U. S. A.

REGÉNY.

Örök sötétségben.

A Debreczeni Szemle számára írta: KAFFKA MARGIT.

(2)

És eszébe jutottak a szülői, akiknek egyetlen volt. Vajjon az édesanyja itt, a közelében van-e még? És az ura? Bizonyosan az irodába vitette az ágát és korán kel a szegény, mert reggel jönnek a kliensek. Régen; vajjon milyen régen is feküdt ő itt, semmit sem tudva az időről? Már rémlett, hogy akkor, azután — jöttek az orvosok és számlálnia kellett a kloroformos lárva alatt: egy, kettő... De a baba már megvan, az bizonyos és most alszik valahol odaát... Karolin van vele... Milyen jó most már! A kezét lassan emelte a szeméhez és elcsodálkozott, valami kötés borította mind a kettőt.

Érezte, hogy valaki föléje hajlik, megigazítja a párnát. Tűnődött még egy ideig, azután megszólalt:

— Olyan rosszat álmotdram!

Egy hüvös kéz a homlokát érintette, valaki mondta nyugodt meglepetéssel:

— Oh, — lám! Hála Istennek!

— Ki van itt?

— Az ápolóné. Régen felébredt önagysága?

— Nem tudom. Azt hiszem — most. Sókáig nem tudtam, hogy alszom. De aztán álmotdram és nem

tudtam fölébredni és emlékezni. Azt hiszem, meghaltam volna, ha erővel fel nem ébredek.

Már sejtette, hogy zavart és gyerekes az, amit beszél; mosolygott. Az ápolónő a kezén tartotta a hüvös kezét a selyem takaró fölött. Csend volt egy percig.

— Ugy-e, — kérdezte később félénken — ugy-e itt nincs sötét?

— A rózsaszínű méceses ég, — szólt habozva a válasz.

— A szemem be van kötve?

— Igen. Akkor meggyöngült egy kicsit, most várni kell, míg rendbejön!

— De, — ugy-e nem ezért voltam én beteg?

— Nem, — más baj is volt — de most már vége, most csak tessék pihenni szépen.

— Mamáék itt vannak?

— Alusznak, — most éjjel van — csak én vagyok itt. Reggel majd megöriülnek.

Lázmérőt vett és a karja alá tette. A beteg csendesen volt, valamin még tőprengett. Végre megkérdezte:

— Mondja, ugy-e fiu? Kis fiam van?

Készt valamit a felelet, egy egyszerű, rövidke „igen“.

— Mennyi idős most?

— Két hete született.

— Alszik? Szeretném látni.

— Most alszik, most nem szabad zavarnia a mamát. A szeme ugyis be van kötve.

(Folytatása a jövő számban.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Többeknek. Kéziratokért felelősséget nem vállalunk, azokat nem adjuk vissza s megőrzésére nem vállalkozunk.

Érdeklődő. Szerkesztőségünkben és kiadóhivatalunkban legjobban ott található szerkesztőtulajdonosunkat délutánonként 3—5 óráig. Legyen szerencsénk!

H. V. (Helyben). Nem közölhető. A kézirat kivételesen rendelkezésére áll.

Papeur. Nem közöljük. Ne tessék hiábavaló munkát végezni.

HIRDETÉSEK.

1239—1912. v. k. szám.

Árverési hirdetmény.

A debreczeni kir. járásbiróságnak 1912. V. 2829/1. számú végzése folytán közhírré tétetik, miszerint Rózenhál Ignác és Geller Sándor részére karcagi lakostól 1450 korona tőke, ennek — év — hó — napjától számítandó — % kamatai és az eddig összesen 36 korona perköltés erejéig 1912. évi június hó 14-én elzalogosított és 1558 korona 80 fillérre becsült kézműárak 1912. évi október hó 29-én, délután 4 órakor kezdetét veendő és Piac-utca 50. sz. alatt, Rózenberg Albert özvegye és fia részvénytársaság raktárában megtartandó nyilvános bírói árverésen a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett, szükség esetén hecsáron alul is el fognak adatni.

Megjegyeztetik, hogy az árverés mindazon foglaltatók részére, kik már jogerős végrehajtási zálogjogot nyertek, elrendeltetik.

Debreczen, 1912. évi október hó 4-én

Oláh,

bírói kiküldött.

Hirdetés.

A debreczeni református egyház bérházában kisebb-nagyobb lakás még bérelhető lévén, felhivatnak az érdeklődők, hogy a lakásokra vonatkozólag ajánlataikat 10 százaléktól bánatpénz letételével mielőbb annyival inkább adják be, mert megtörténhetik, mint már több ízben megtörtént, hogy az általok választott lakást más bérlő ki előbb.

Felvilágosítások Hódy Béla levéltárnoknál az egyház hivatalában, Tóth István építésznél az építési irodában (Egyház-tér 9.) és Márton Imre ügyvédnél Piacz-utcza 44. sz. a. kaphatók.

A boltok is el lesznek látva 8—10 nap alatt vasportáléval: tehát ezekre vonatkozólag is elfogadtatnak az ajánlatok.

Dicsőfi József,
lelkész elnök.

Kovács József,
főgondnok.

AZ ELSŐ PILSNERI RÉSZVÉNY SÖRFÖZDE

és a MÜNCHENI „SPATEN“-sörgyár ker. képviselője

Hajdu, Bihar, Szabolcs, Szatmár és Borsodvármegyék területére úgy hordós, mint üveges sörökben

Fischbein Jenő sörnagykereskedőnél

Debreczen, Hatvan-utca 30 szám alatt.

Fenti sörgyártmányok kimérve kaphatók Debreczenben a Piac- és Kossuth-utca sarkán levő

Pilseni sörház pincéje éttermében és sörosarnokában.

Egy 13—14 éves fiu

házi szolgának kosztal, lakással, ruhával el lesz látva és fizetést kap.

Cím a Debreczeni Szemle kiadóhivatalában Piac-utca 71. szám.

Jelentkezhetni d. u. 3—4 óráig.

Elsőrangú úri-divatárúk, „ITA“

és „BORSALINO“ kalapok,

különleges nyakkendők a legszebb választékban

Frank Testvéreknél

Piacz- és Szent-Anna-utca sarok. — Telefon 749.

A debreczeni színház
művészei és művésznői

Kobrak

ozipókben

aratják sikereiket.

HETI MŰSOR.

Szombaton október 19. Sasfiók. Verses dráma C) bérlet. Vasárnap, 20. Délután Asszonyfaló. Operett. Mérsékelt helyárrakkal.

Este Limonádé ezredes. Énekes vigjáték. Ujd. Kis bérlet.

Hétfő, 21. Limonádé ezredes. Énekes ujdonság A) bérlet.

Kedd, 22. Trenek báró. Operett. B) bérlet.

Szerda, 23. Kis gróf. Operett. C) bérlet.

Csütörtök, 24. Czigánybáró. Operett. A) bérlet.

Péntek, 25. Limonádé ezredes. Énekes Vigjáték. B) bérlet.

Fenyő Sándor

és Fia

Piacz-utca 63. sz.
Alapított 1877-ben.

Férfiszabó- és divatüzlet. Legújabb bel- és külföldi gyapjuszövetek. Nagy raktár kalapok, nyakkendők és minden e szakmába vágó tárgyokban. +++++

Saját gyármányu FEHÉRNEMŰEK!

Világhírű **HABIG**-kalapok!

Alkalmi vétel

férfiing, kalap, sapkaujdonságokban.

Divatos nőikalapok, kabátok, sapkák, lélekmelegítők

legolcsóbban beszerezhetők

SCHWARZ M. L-nél Piac-u. 52.

(MEGYEHÁZ MELLETT.)

Sasfiók. (L'aiglon.)

Dráma. Irta: Rostand Edmond. Fordította: Ábrányi Emil. Rendezte: Kemény Lajos.

Személyek:

I. felvonás. A növekvő szárnyak.

Ferencz, reichstadti herceg	Halasi Mariska.
Metternich	Kemény Lajos.
Gentz Frigyes	Lévai Farkas Pál.
A francia attaché	Pethő Pál.
Prokesch-Osten lovag	Kállai Károly.
De Lorges Tiburce	Szakács Árpád.
Gróf Dietrichstein	Máthé Gyula.
Báró Obenaus	Szabó Gyula.
Gróf Bombelles	Rózsa Jenő.
Az orvos	Arday Árpád.
Az angol nagykövet	Kovács Károly.
A szabó	Szászhalmi Gy.
Montenegró	Repkai Béla.
Ormester a reichstadti h. ezredéből	K. Imre Sándor.
Lakáj	Perényi Kálmán.
Mária Luiza, pármái hercegnő	Uti Gizella.
Camerata grófnő	Kiss Mariska.
De Lorges Teréz	Vajda Ilonka.
Kis főherceg	Irmay Magda.
Kis főhercegnő	Irmay Pirka.
Elsler Fanny	Csanádi Irma.
Grassalkovics hercegnő	Ábrai Irén.
Főhercegnő	Torday Erzsi.

II. felvonás. A csattogó szárnyak.

Ferencz, reichstadti herceg	Halasi Mariska.
Flambeau Seraphin	Szilágyi Ernő.
Prokesch-Osten lovag	Kállai K.
Gróf Sedlinszky, rendőrfőnök	Láng Lajos.
Marmont, tábornagy	Székely Gyula.
Metternich	Kemény Lajos.
Dietrichstein	Máthé Gyula.
Főhercegnő	Torday Erzsi.
Teréz	Vajda Ilonka.
Nemes testőr	Kovács Károly.

III. felvonás. A szétnyíló szárnyak.

Ferencz császár	Kassay Károly.
Reichstadti herceg	Halasi Mariska.
Flambeau	Szilágyi Ernő.
Metternich	Kemény Lajos.
Sedlinszky	Falussy István.
Nemes testőr	Kovács Károly.

IV. felvonás. A megtört szárnyak.

A herceg	Halasi Mariska.
Flambeau	Szilágyi Ernő.
Prokesch-Osten	Kassay Károly.
Marmont, tábornagy	Székely Gyula.
A francia attaché	Pethő Pál.
Főrest kapitány	Kolozsvári Albert
Camerata grófnő	Kiss Mariska.

V. felvonás. Az összecusokott szárnyak.

A herceg	Halasi Mariska.
Hartman tábornok	Kolozsvári Albert
Prokesch-Osten	Kállay Károly.
Metternich	Kemény Lajos.
A prelátus	Rózsa Jenő.
Mária Luiza	Uti Giza.
A főhercegné	Torday Erzsi.
Camerata grófnő	Kiss Mariska.
Teréz	Vajda Ilonka.

Első felvonás. Napoleon fia, a tizennyolc esztendő s ifju reichstadti herceg Bécsben él, Ferenc császár udvarában. A sasfiók körül folyik az intrika, ellene és mellette. Áruhában férhetnek csak hozzá hívei, akik megakarják szöktetni, köztük unokahuga. Az intrika szerelmi hálóban akarja megfogni és Elsler Fannyt, a híres táncosnót csempészi be hozzá, hogy annak a karjaiban felejtse el származását és a küldetést, amely reá, mint Napoleon fiára vár.

Második felvonás. Egy év mul el. Az őrzet, a kémkörnyezet változatlan. A herceg katonákkal játszik és előttünk áll Napoleon fia; az ifju sas, aki Flambeutól megtudja, hogy odahaza, Franciaországban gondolnak rá, szeretettel és lelkesedéssel várják, hogy elfoglalja dicső atya trónját.

Harmadik felvonás. Az ifju herceg meghódítja nagyapját, a császárt: egy szárnycsapás csak és ott lebeg, ahová vágyott, Franciaország trónja felett. Metternich meg akarja bénítani a szárnyakat. A herceg, miután Ferenc császár megtagadja Metternich tanácsára a segítséget, szökni készül. Azután Metternich, a kancellár áll előttünk, aki szavaival megakarja mérgezni Ferenc lelkét és ez sikerül is neki. Rövid pár szó az öldöklő méreg: „Atyjából semmi sincsen a fiuban!” Ez a pár szó összezuza szárnyait, megmérgezi a sasfiók lelkét.

Negyedik felvonás. Híveinek sikerül megszöktetni a sasfiókat egy álarcos mulatságról, ahol — hogy kémeit félrevezesse — unokahuga magára ölti a herceg ezredesi egyenruháját. A wagrami csatásikon találkozik a szökni készülő herceg az összeesküvőkkel. Az összeesküvést felfedezik, híveit elfogják. Flambeau megöli magát és II. Napoleon visszaváltozik reichstadti herceggé, aki ezredének gyakorlatait vezeti.

Ötödik felvonás. A sasfiók lelke meg van mérgezve, a sasfiók végsőt vergődik és meghal.

LUDESER JÁNOS, DEBRECZEN,

Városház épület. ==

Különösen színházi sálakban, kesztyükben, legyezőkben és illatszerekben nagy választék.

Színházi bluzok féláron.

Az asszonyfaló.

Operette 3 felvonásban. Irta: Leó Stein és Lindau Károly. Fordította: Mérei Adolf. Zenéjét zezette: Eysler Odón.

Személyek:

Raffainé	Halasiné S. Etel.
Tilda, a leánya	Borbély Lili.
Maros Béla, őrnagy	Kassay Károly.
Camiló, unokaöccse	Falussy István.
Mary White	Zilahyné S. Vilma.
Donogán báró,	Szabó Gyula.
Sőtérné	O. Erdélyi Margit.
Millay, baronesz	Csepregi E.
Adél	Kállayné.
Nelly	Levendovszky I.
Katóka	Nagy Zsuzsa.
Lovászi) Az „Asszonyfalók“	Kiss I. Sándor.
Szirák báró) clubjának tisztviselői	Máthé Gyula.
Jankó, Maros inasa	Farkas Pál.
Lina, Raffainénál szobaleány	Kassayné.
Feri, a Mary inasa	Kállay K.

Első felvonás. Maros őrnagy kastélyába épp az asszonyfalók klubjának van az ülése. A klub elnöke és alapítója az őrnagy, aki azért lett asszonyfalóvá, mert egy fiatalkori szerelmében csalódott, és Mariska, akibe szerelmes volt, a más felesége lett. Egészen véletlenül a kastélyba kerül Mariska is, aki most özvegy és a kastély felét megvette az őrnagy rokonától és a két ember, akik még mindig szeretik egymást, közeli szomszédok lesznek.

Második felvonás. Mariska estélyt ad, amelyre az őrnagyot is meghívja. Az estélyen a kis Tilda, a régi tulajdonos leánya, aki Maros unokaöccsébe szerelmes, megkéri őt, hogy adja beleegyezését a házassághoz. Maros azonban félreérti Tildát, azt hiszi, hogy a leány neki vallott szerelmet és mert Mariskán most végre meg akarja bosszulni magát, kijelenti, hogy elveszi a leányt. Mariska elkeseredésében szintén eljegyezi magát.

Harmadik felvonás. Az őrnagy kétségbe van esve, csomagol és el akar utazni. Csomagolás közben megtalálja Mariskának egy régi levelét, amelyet akkor, régen, nem kapott meg. A levélből kiderül, hogy Mariska még most is szereti őt és nem lett hűtlen hozzá. Kiderülnek a félreértések, Mariska az őrnagy felesége lesz, Tildát pedig megkapja a fiatal hadnagy.

A legszebb férfikalap ujdonságok megérkeztek Lengyel Samu utódánál

A limonádé-ezredes.

Énekes vigiáték 3 felvonásban. Egy német vigiátékból írta: Harsányi Zsolt. Zenéjét szerette: Vincze Zsigmond. Rendező: Irmay Béla. Kar-
nagya: Martonfalvy György.

Személyek:

Gróf Szentmarjay ezredes	— — — —	Máthé Gyula
Lenke, leánya	— — — —	Aranyosi Nusi
Kelemen, őrnagy	— — — —	Lágh Lajos
Terézia, a felesége	— — — —	Vámos Gizi
Thass kapitány	— — — —	Szakács Árpád
Margit, a felesége	— — — —	Székelyné
Ernyeiné, egy főhadnagy özvegye	— — — —	M. Tordai Erzi
Von Planitz-Neuhauser főhadn., adjutáns	— — — —	Lévai Farkas
Olga, a felesége	— — — —	Csanádi I.
Gravenstedt György herceg, hadnagy	— — — —	Falussy István
Kemény	— — — —	Pető Pál
Csók hadnagyok	— — — —	Szászhalmy
Nagymáté	— — — —	Kállai K.
Miska, György kutyamosója	— — — —	Kassai K.
Kati, az ezredes szakácsnője	— — — —	Borbély Lili
Szeckerkáné	— — — —	H. Serfőzi Etel

Első felvonás. Gravenstedt György herceget a lump huszárhadnagyot, a szigorú Szentmarjay gróf keze alá helyezett az apja egy vidéki magyar garnizonba. György beleszeret az ezredes lányába, Lenkébe. Az ezredes viszont Mariettát, a csinos özvegyet akarja feleségül venni, de addig nem huzasodhatik, míg a lánya férjhez nem megy. Menne is Lenke, de féltékeny lévén egy cirkuszi lovárnőre, összevész a herceggel.

Második felvonás. Az ezredes mindenáron ráncba akarja szedni a herceget. Szoba-fogságot mér rá, hogy megírjon egy szindarabot a közelgő ezred-ünnepély számára. Ő azonban kiszökik sétálni, s ez alatt Lenke meg Marietta beszöknek a lakására, hogy a lovárnő leveleit megkerítsék. A levelekből ki is derül, hogy György ártatlan, aki éppen hazaérkezvén, meg is lepi őket. Nagy kibékülés: megegyeznek, hogy György a legelső alkalommal megkéri a Lenke kezét. Az alkalom meg is érkezik. A hölgyek távozása után ugyanis György egy kis pezsgőre látja vendégül a bajtársait. Az ezredes rajtuk üt, antialkoholista léttére elkezdi pezsgőzni, becsíp, énekel, táncol és mindenkinek teljesíti a kívánságát: Györgynek is odaadja a Lenke kezét.

Harmadik felvonás. Másnap nagy fejfájással ébred az ezredes. Rosszkedvét növeli, hogy kinek adta becsület-szóra a leányát az éjszaka. Hosszu és mulatságos bonyodalmak után a rejtélyt Apostagi, egy szemtelen és kedves házasságközvetítő deríti fel, akit a lumpolás folyamán a hadnagyok az ezredes elől a szomszéd szobába rejtettek el. Két házassággal végződik a dolog: az ezredes elveszi Mariettát, a herceg pedig Lenkét.

Trenck báró.

Operette 3 felvonásban. Írták Willimer A. M. és Bodán zky R. Fordította: Hervay Frigyes. Zenéjét szerette: Albini Félix. Rendező Kassay Károly. Karmester: Mártonfalvy György.

Személyek:

Trenck Ferenc báró, a császári pán- durok ezredese	— — — —	Falussy István
Schwalbenan Lydia grófnő	— — — —	Zilahyné S. Vilma
Marica	— — — —	Borbély Lili
Nicola	— — — —	Máthé Gyula
Stecher Cornélia	— — — —	Halasiné
Bouillabaisse márki	— — — —	Farkas Pál
Traufenbach báró, főudvarmester	— — — —	Szabó Gyula
Wunja Alla	— — — —	Székely Gyula
Tschausch	— — — —	Solti Ernő
Wurbbacher Clemens, udvari költő	— — — —	Kassay Károly
Egy herold	— — — —	Kiss I. Sándor
Szerencse géniusza	— — — —	Torday Erzi
Egy gavallér	— — — —	Arday Árpád
Egy idős udvarhölgy	— — — —	O. Erdélyi Margit
Egy pandur	— — — —	Vajda András
Egy paraszt fiu	— — — —	Kozma Hugó

Trenck báró rettenhetlen lovag, minden nőt csellel, erőszakkal elcsábít, magáévá tesz. Egyszer csak utjába akad Lidia grófnő akit megszeret, mert szembe mer szállni vele s nem fél hatalmától. Az uralkodó is megelégette már Trenck báró kalangjait s haragja jeléül nem fogadják az udvarnál a csodás hirben álló lovagot. A császár azt akarja, hogy Trenck báró megnősüljön. Ugyanakor Lidia grófnőt is megkéri egy öreg kegyelmes ur. Persze egyik házasságból sem esz semmi és Trenck báró Lidia grófnő férje lesz.

Színház után az Emke kávéházban

(volt Hajnal-féle mulató) Petőfi-tér 7-ik szám alatt.

**Ma és a következő napokon Ifj. PERLROTH
ARNOLD és NŐVÉRE vezetése alatt Buda-
-: pest legkedveltebb 12 tagu szinfonikus -:**

NŐI ZENEKARA
hangversenyt tart. ~~sz. sz.~~

Kis gróf.

Operett 3 felvonásban. Írta: Martos Ferencz. Zenéjét szerette: Rényi Aladár dr.

Személyek:

Agárdi Guidó gróf	— — — —	Kassay Károly
László, fia	— — — —	Falussy I.
Howard Dorothy	— — — —	Zilahyné S. Vilma
Miss Carter	— — — —	Csepreghy E.
Rózsai	— — — —	Borbély Lili
Csibrákné	— — — —	Halassyné
Zápolya, igazgató	— — — —	Szabó Gyula
Kállai, önkéntes	— — — —	Kiss I. Sándor
Rozgonyi, nyári riporter	— — — —	Láng Gyula
Schwarz, bankhivatalnok	— — — —	Rózsa Jenő
Itató, színész	— — — —	László Árpád
Egressi, színész	— — — —	Kemény Lajos
Kocsonya, nevelő	— — — —	Lévay Farkas
Pók, zeneszerző	— — — —	Kállay
Manuella	— — — —	Csanádi Irma
Mimi	— — — —	Torday Erzi
Thomson	— — — —	Székely Gyula
D'Henery	— — — —	Solti Ernő
Maitre d'Hotel	— — — —	Szakács Árpád

Első felvonás. Nyári vendéglő a külvárosi színház mellett, ahová a kis színházból átjárnak a színészek. A vendéglőbe vetődik gróf Agárdy Guidó a fiával és missis Dorothyval, a milliomos amerikai özvegygyel, akit a kis grófnak szántak. Dorothynak azonban olyan férj kellene, aki már nem egészen járatlan a szerelem iskolájában. Guidó gróf ragaszkodik a házassághoz és hogy kedvében járjon Dorothynak, a fiát összeboronálja Rózsisal, a kis színház primadonnájával, hogy hat hónap alatt oktassa ki Laczi grófot a szerelemre.

Második felvonás. Hat hónap óta Sorrentóban vannak Rózsai és a kis gróf. Rózsai nem is sejt, hogy az öreg gróf a színházi mamával határidőre kötötte le az ő szerelmét és teljesen átadja magát a boldogságnak. Ekkor megjelenik Agárdy gróf Dorothyval és mikor látja, hogy hiába akarja fiát rábeszélni, Rózsitól követeli a szakítást. Rózsai fölháborodásában elhitei Lacziival, hogy az öreg

Özv. Dankó Béláné és Társa

EKLI JÓZSEF

a város legrégebbi s legdusabban felszerelt temetkezési vállalata.

Üzlethelyiség Kossuth-utca 15. szám. Telefon 322. szám.

Telep: Széchenyi-u. 28. szám. Saját ház.

Éjjeli felvétel: Csapó-u. 16. szám. — Telefon 66. szám.

Minden a temetkezés szakmájába vágó megbízást a tulajdonos személyes felügyelete mellett végzünk bármely vidék vagy külföldön is.

bankár a szeretője, aki most eljött érte és ő — elmegy. Hanem a kis gróf nagyon a szívére veszi a Rózsi hűtlenségét, a primadonna is megtudja, hogy a „határidő-üzletben” Laczinak nem volt része. A szerelmesek titokban elhatározzák, hogy elszöknek Sorrentóból.

Harmadik felvonás. Missis Dorothy nem ragaszkodik tulságosan a kis gróffal való házasságához, ellenben elkövet mindent, hogy Laczi és Rózsi boldogok legyenek egymással. A fiatalok titokban megesküsznek és Dorothy elintézi a dolgot Guidó gróffal is, aki mindig jobban tetstett neki, mint a fiu. Dorothy. Guidó felesége lesz, az öreg gróf pedig megbékül a fiatalokkal.

Kovács Gyula és Társa

nődivat termei Debreczen. Fötér 55.

(Hungária kávéház mellett.)

Őszi és téli ujdonságok női felöltőkben. Divatbundák, plüsch- és szőrme kabátok, leány és gyermek felöltők, boák és muffok. Costümök, pongyolák, színházi és esti köpenyek divatszínekben **a legolcsóbb árak mellett** Csipke, selyem és szövetsblousok, divatos kötött kabátok dus választéka.

Cigánybáró.

Operett 3 felvonásban. Irták: Jókai és Schnitzer Ignácz. Fordították Gerő K. és Radó A. Zenéjét szerette: Strausz. Rendező: Kassay.

Személyek:

Zsupán Kálmán, gazdag bánati ser-téskereskedő	— — — — —	Székely Gyula
Arzéna, leánya	— — — — —	M. Tordai Erzsi
Mirabella, Arzéna guvernátja	— — — — —	H. Serfőzi Etel
Ottokár, Mirabella fia	— — — — —	Kiss Imre Sándor
Gróf Cárneró, királyi biztos	— — — — —	Szabó Gyula
Czipra, vén cigányasszony	— — — — —	Csanádi Irma
Szaffi, leánya	— — — — —	Zilahyné S. Vilma
Barinkai Sándor, elzüllött nemes	— — — — —	Solti Ernő
Gábor diák	— — — — —	Kassay Károly
Pali	— — — — —	Lévay Farkas
Józsi	} cigányok	Máthé Gyula
Ferkó		Lángh Lajos
Mihály	— — — — —	Repkai
Egy hírnök	— — — — —	Perényi Kálmán

Első felvonás. A fiatal cigánybáró hazajön külföldről és feleségül akarja venni Zsupán sertéskereskedő leányát. De ez megköveteli, hogy a veje báró legyen. A fiatal földesur erre a cigányok közé megy, akik kikiáltják vajdájuknak, bárójuknak. De Zsupánnak ez nem imponál. Így a cigánybáró elfogadja Saffinak, a cigánylánynak szerelmét. Saffi anyja megjósolja, hogy egy sziklában megtalálja a rég elrejtett hadi kincseket.

Második felvonás. A cigányasszony a kincsekhez vezeti őket s azokat meg is találja. Zsupán odajön az udvartartásával és érdeklődik a kincsek után. Ekkor megjelenik Gábor diák, aki hadsereget toboroz és a cigánybáró beáll.

Harmadik felvonás. Bécsbe jön haza a cigánybáró, mint diadalmas hős. A király visszaadja birtokát, bárói rangra emeli és ő feleségül veszi a cigányleányt.

URANUS

SZÍNHÁZ

E héten!

A „KORONA-PASSAGEBAN“

E héten!

A „KORONA-PASSAGEBAN“.

Hétfőn, kedden, szerdán, október hó 21., 22. és 23-án.

ASTA NILSEN

Debreczen közönsége kedvencének felléptével

A Tábornok gyermekei.

Szinmu 3 felvonásban.

Irta: Gad Urbán.

és a pompás amerikai kíséző új műsor!

Csütörtökön, pénteken, szombaton és vasárnap, okt. 24., 25., 26. és 27-én

A KITASZITOTT

Gyönyörű színezésű cinédrama. Irta: Camille Lemonnier. Azonkívül a kétnaponként váltakozó kitűnő PÁTHÉ műsor.

Előadások este pont 6-tól. Bemenet óránként. Rendes helyárak! Bérlet, tisztviselő és kedvezményesáru jegyek érvényesek!

Szabó Miklós

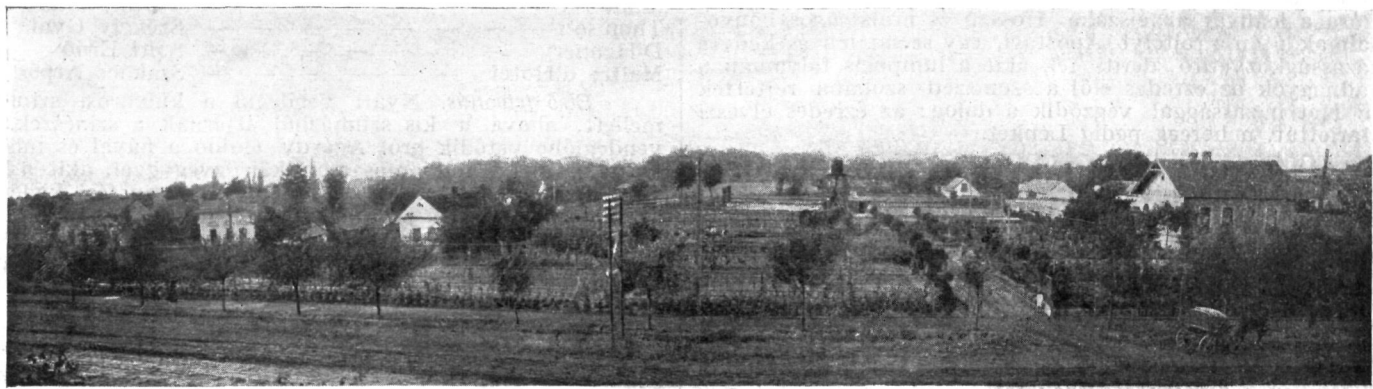
Debreczen, Piacz-utcza 19. sz. alatt
(volt Ranunkel házban.)

Rendelésszerűen készült, kész
férfi, fiu és gyermekruha
különlegességek állandóan raktáron.
Felöltők, télikabátok.

Külön mértékszerűen
angol uri szabóság.

Helyi és megyei telefon 10—64.

**Legolcsóbb szabott árak
minden darabon feltüntetve.**

JANATKA ALAJOS

kereskedelmi és műkertészeti telepe a Szoboszlói-uton.
(Virágüzlete Debreczen, Piac-u. 59. Telefon 8--44. Telep-telefon 10--46.)